

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ
A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV
POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE

Ing. Ivana Kurhajcová

riaditeľka / Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly / Odbor ochrany rastlín

**ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ
ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE**

Matúškova 21 | 833 16 Bratislava | Slovenská republika

+421 2 59 880 348 | 0905 226 904

ivana.kurhajcova@uksup.sk | www.uksup.sk | <https://www.facebook.com/uksup.sk>

Aktuálne informácie z oblasti zdravia rastlín

15. február 2024, Nitra

12. máj - Medzinárodný deň zdravia rastlín

Bol zriadený OSN s cieľom zvýšiť celosvetové povedomie o význame a dôležitosti ochrany zdravia rastlín. RASTLINY:

- tvoria 80 % potravín,
- čistia vzduch, ktorý dýchame,
- znižujú množstva uhlíka v atmosfére,
- sú životným prostredím,
- sú potravou pre iné druhy,
- udržujú ekosystém a biodiverzitu.

OBSAH

- **Zameranie prieskumov škodlivých organizmov vykonávané NPPO**
- **Prehľad o zistených výskytoch karanténneho škodcu na území SR v roku 2023**
- **Príklady niektorých zavlečených škodcov na území SR (nekaranténni)**
- **Základné zásady ochrany a signalizácia**
- **ISPOR – Informačný systém prípravkov na ochranu rastlín**
- **Chránená zóna – ERWIAM – zrušenie pre územie SR**
- **Niečo z ilegálneho dovozu v roku 2023**
- **Budíme zodpovední – zdravie rastlín je v rukách každého z nás**

Na akých škodcov sú **PRIESKUMY** zamerané ? a prečo ?

Karanténni škodcovia Únie sú škodcovia, ktorí:

- sa nevyskytujú na vymedzených územiach EÚ a
- majú potenciál na preniknutie, usídlenie a šírenie.

Príklady z minulosti:

- do Európy zavlečené ŠO : **pásavka zemiaková, fyloxéra na viniči, BX**
- ← z Európy **obaľovač jablčný** zavlečený do Indie, Číny, Afriky.

Zoznamy škodcov sú uvedené v právnych predpisoch EÚ pre oblasť zdravia rastlín. **Spolu: ± 418 druhov. V SR sa sleduje cca 210 druhov.**

ÚKSÚP ako NPPO SR vykonáva **PRIESKUMY** tých karanténnych škodcov Únie, ktorí majú možnosť prieniku, usídlenia, rozmnožovania a šírenia sa na našom území a **zároveň by v prípade výskytu mali významný hospodársky, environmentálny alebo sociálny vplyv na našu krajinu.**

Zameranie prieskumov škodlivých organizmov na Slovensku v roku 2023

- I. **PRIORITNÍ škodcovia Únie (16 druhov ŠO),**
- II. **Ostatní karanténni škodcovia Únie (54 druhov ŠO),**
- III. **Nekaranténni škodcovia – prieskum na zistenie prítomnosti, resp. veľkosti populácie na Slovensku (13 ŠO).**

SPOLU: 83 druhov škodlivých organizmov

Tomato brown rugose fruit virus TOBRFV tobomavírus napádajúci rajčiaky

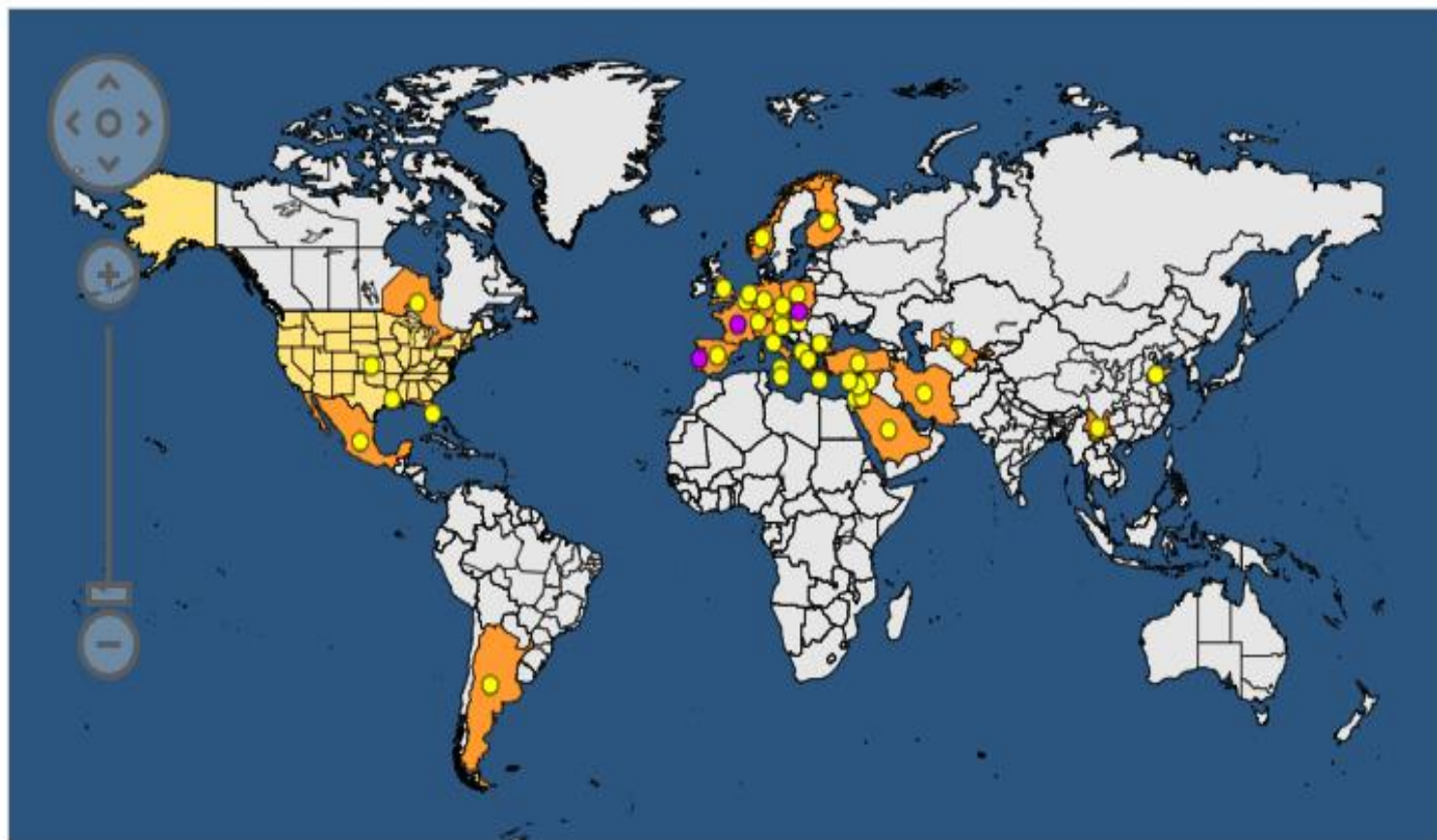
V roku 2023 na SK

**14 potvrdených
výskytov**

Prenos – infikovaným
množitelským materiálom
(osivo, priesady)

Vírus napáda rajčiaky,
papriku a tabak

Mapa rozširovania ToBRFV vo svete

Tomato brown rugose fruit virus – TOBRFV tobomavírus napádajúci rajčiaky

Tomato brown rugose fruit virus (TOBRFV) - <https://gd.eppo.int>

Tomato brown rugose fruit virus (TOBRFV) - <https://gd.eppo.int>

Tomato brown rugose fruit virus (TOBRFV) - <https://gd.eppo.int>

Tomato brown rugose fruit virus – TOBRFV tobomavírus napádajúci rajčiaky

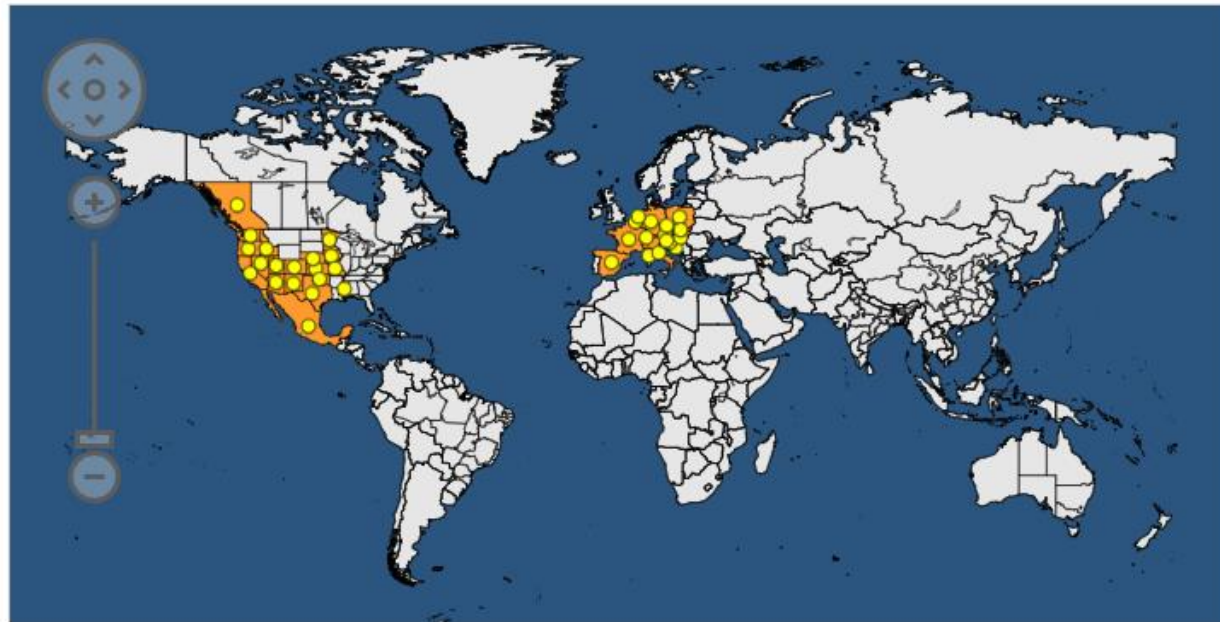
- sprísnené kontroly dovozu osiva a priesad**
50 % zásielok pôvodom z Izraela a 100 % zásielok osiva pôvodom z Číny.
- rastlinolekárske opatrenia** – likvidácia porastu po zbere plodov a dezinfekcia priestorov

Vrtivka orechová (*Rhagoletis completa*) **zavlečený ŠO**

Neurópska vrtivka pôvodom z južnej a strednej časti USA.

Vrtivka orechová (*Rhagoletis completa*) **zavlečený ŠO**

Rhagoletis completa (RHAGCO) - <https://gd.eppo.int>

- škodca orechov (*Juglans*)
- príznakom prítomnosti – vpichy na šupke orecha
- šupka postupne hnedne až sčernie
- v miestach napadnutia pozorujeme larvy
- prezimuje v štádiu kukly v pôde pod stromami

Rhagoletis completa (RHAGCO) - <https://gd.eppo.int>

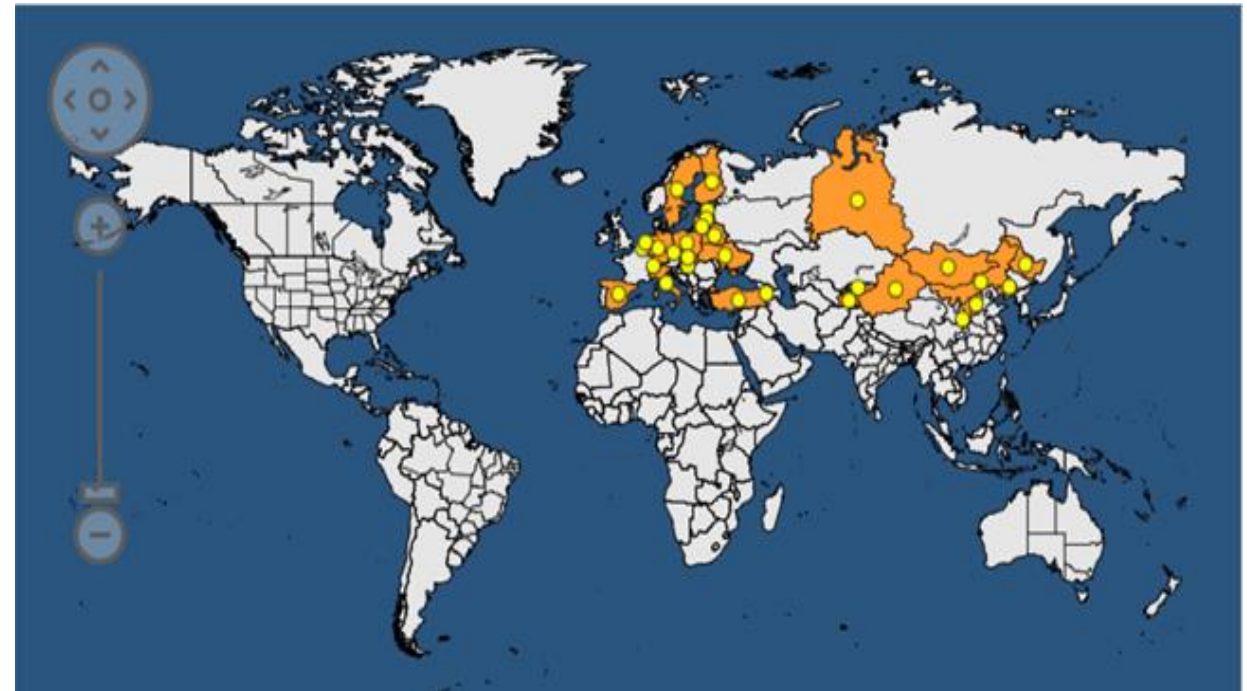
Rhagoletis completa (RHAGCO) - <https://gd.eppo.int>

OCHRANA

- odstrániť napadnuté plody
- prekopať pôdy pod rastlinami na jeseň a na jar
- najneskôr v máji prekrytie pôdy fóliou alebo netkanou textíliou ešte pred vyletením zimujúcich dospelcov
- žlté lepové dosky – odchyt dospelcov
- chemická ochrana – najneskôr od 15.7. do 25.8.

Vrtivka rakytníková (*Rhagoletis batava*) **zavlečený ŠO**

- pochádza z Ďalekého východu
- významný škodca plodov rakytníka
- larvy vrtivky znehodnocujú úrodu
- plody hnednú a následne hnijú
- vývojový cyklus larvy sa ukončuje kuklením a zimovaním plytko v pôde pod rastlinami.

Vrtivka rakytníková (*Rhagoletis batava*) **zavlečený ŠO**

Poškodené plody rakytníka

Vrtivka rakytníková zachytená počas prieskumov na žltej lepovej doske

OCHRANA

- žlté lepové dosky – odchyt dospelcov
- prekrytie pôdy fóliou, netkanou textíliou ešte pred vyletením zimujúcich dospelcov
- mechanicky – prekopanie pôdy pod rastlinami

Vijačka krušpánová (*Cydalima perspectalis*) **zavlečený ŠO**

Vijačka pôvodom z
Ázie

- škodca krušpánu
- významný škodca v parkoch a záhradách
- rozmnožuje sa kalamitne
- húsenice spôsobujú holožery najskôr od stredu krov až k povrchu
- listy usychajú, rastliny majú spálený vzhľad
- v SR aj 2 generácie
- prezimujú húsenice

húsenica vijačky krušpánovej

Vijačka krušpánová (*Cydalima perspectalis*) **zavlečený ŠO**

- masívne napadnutý a poškodený kríček krušpánu.
- takto napadnuté kríky nepríjemne zapáchajú a je počuť aktivitu húseníc (chrúmanie a pohyb).

OCHRANA

- dôležité je včas spozorovať prítomnosť húseníc
- **kontaktné pyretroidy**

Krasoň borievkový (*Lamprodila festiva*)

pôvod Stredomorie

- teplomilný druh
- vyskytuje sa hlavne v južnej Európe
- **prenikol aj na juh SK**
- pravdepodobne bude postupovať ďalej
- **napáda borievky a tuje**
- larvy škodia pod kôrou
- pred kuklením sa zavrátavajú hlbšie do dreva
- **odumierajú celé stromy**
- významný škodca pre okrasné záhrady a verejnú zeleň

Ploštička lipová (*Oxycarenus lavaterae*) pôvod južná Európa

Oxycarenus lavaterae (OXYALV) - <https://gd.eppo.int>

- invázny druh bzdochy
- hostitelia – listnaté stromy, hlavne lipy
- v SK od roku 2003
- otepľovanie napomáha šíreniu
- nespôsobuje vážne škody, ale pre masívny výskyt počas jarných a jesenných mesiacov na kmeni listnáčov sa nedá prehliadnúť

Oxycarenus lavaterae (OXYALV) - <https://gd.eppo.int>

Všeobecné zásady ochrany

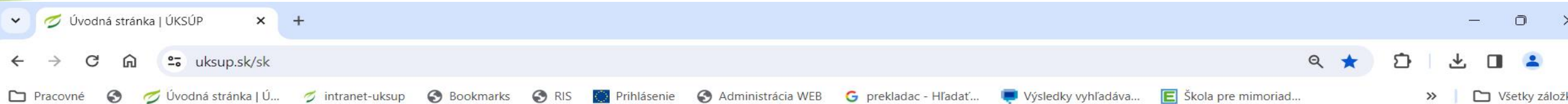
- Poradenstvo**
- Preventívne opatrenia** – výber stanovišťa, výber odrody, správna výživa (hnojenie), striedanie plodín, termín sejby, hustota porastu, rez stromov, ochrana proti burinám
- Mechanické opatrenia** – presvetľovanie korún stromov, prebierka plodov, zber imág (napr. pásavka), odstraňovanie napadnutých častí rastlín (napr. múčnatky, vošky)
- Biologická ochrana** – podpora užitočných organizmov
- Signalizácia**
- Chemická ochrana:**
  - Fungicídy preventívne
  - Insekticídy po zistení škodcu
  - Herbicídy minimalizovať

Signalizácia

Signalizácia | ÚKSÚP (uksup.sk)

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV
POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE

SK | EN

AKTUALITY COVID-19 **SIGNALIZÁCIA**

NRL GMO OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA 2014-2020 RÝCHLA NAVIGÁCIA

O NÁS

Charakteristika
História
Štatút
Organizačná štruktúra
Organizačný poriadok
Identifikačné údaje
Manažérstvo kvality -
Implementácia modelů CAF
I anielatfus

viac

ČINNOSŤ

Sekcia poľnohospodárskych
vstupov a kontroly
Sekcia rastlinnej výroby a
skúšobníctva
Sekcia laboratórných činností

INFORMÁCIE

Kariéra
eKOLOK
Cenník výkonov
Prístup verejnosti k
informáciám
Vybavovanie sťažností
Konflikt záujmov
GDPR

viac

KONTAKT

ÚKSÚP
Ústredný kontrolný a skúšobný
ústav poľnohospodársky v
Bratislave
Matúškova 21
833 16 Bratislava
Tel: 02 / 59 880 200 (ústredňa)

viac

Prípravky na ochranu rastlín – vyhľadávanie v online databáze

- ISPOR** – Informačný systém prípravkov na ochranu rastlín
- Autorizované (registrované v SR)
- Aplikácia pracuje na online báze s priebežným aktualizovaním údajov, čo znamená, že akonáhle dôjde ku autorizácii, zmene, alebo zrušeniu POR, daný status sa prejavuje vo verejnej časti ISPOR okamžite.

Aplikácia **ISPOR** umožňuje filtrovať údaje podľa nasledujúcich kritérií:

- Obchodný názov prípravku
- Číslo autorizácie
- Držiteľ rozhodnutia
- Plodina alebo oblasť použitia
- Škodlivý organizmus alebo iný účel použitia
- Typ funkcie prípravku
- Názov účinnej látky
- Určenie použitia
- Paralelný import
- Spôsob aplikácie
- Veľkosť balenia
- Typ prípravku
- Skupina účinných látok
- Doba autorizácie
- Klasifikácia prípravku

ISPOR

ÚKSÚP
23

Informačný systém prípravkov na ochranu rastlín

The screenshot shows a web browser window with the URL uksup.sk/sk. The browser's address bar and tabs are visible. The website header includes the ÚKSÚP logo and the text "ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY V BRATISLAVE". Navigation links include "AKTUALITY", "COVID-19", "SIGNALIZÁCIA", "NRL GMO", "OP INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA 2014-2020", and "RÝCHLA NAVIGÁCIA".

The main content area features two prominent cards:

- ISPOR**: Online databáza pre prípravky na ochranu rastlín. A green button labeled "Spustiť" is positioned below the text.
- FORMULÁR**: na hlásenie spotreby hnojív, objemu skladovacích kapacít hnojív, počtu hospodárskych zvierat a spotreby POR. **System bude spustený po 15.1.2024**. A green button labeled "Stiahnuť" is positioned below the text.

[Doma](#)

Vyhľadavanie prípravkov

Obchodný názov prípravku	<input type="text"/>	
Číslo autorizácie	<input type="text"/>	
Držiteľ autorizácie	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Plodina alebo oblasť použitia	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Skupina plodín	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Škodlivý organizmus alebo iný účel použitia	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Skupina škodcov	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Funkcia prípravku	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať
Účinná látka	<input type="text"/>	☐ Vybrať ☐ Zmazať

ZRUŠENIE CHRÁNENEJ ZÓNY PRE BAKTERIÓZU ERWIAM PRE CELÉ ÚZEMIE SR.

ÚKSÚP v Bratislave v máji 2023 požiadal prostredníctvom MPRV SR Európsku komisiu o zrušenie chránenej zóny *Erwinia amylovora* pre Slovenskú republiku.

Dňa **14.09.2023** bolo vydané EK [Vykonávacie nariadenie komisie \(EÚ\) 2023/1787](#), ktoré s účinnosťou od 09.10.2023 chránenú zónu zrušuje.

Hostitelia *ERWIAM* sú rastliny a živý peľ na opelenie okrem plodov a semien nasledovných rodov a druhov:

- Amelanchier* - muchovník**
- Chaenomeles* - dulovec**
- Cotoneaster* - skalník**
- Crataegus* - hloh**
- Cydonia* – dula - okrasné aj ovocné dule**
- Eriobotrya* - mišpuľník**
- Malus* – jabloň – okrasné aj ovocné jablone**
- Mespilus* - mišpuľa**
- Photinia davidiana***
- Pyracantha* - hlohyňa**
- Pyrus* – hruška - okrasné aj ovocné hrušky**
- Sorbus* - jarabina**

Čo vyplýva pre profesionálnych prevádzkovateľov zo zrušenia CHZ ?

Profesionálny prevádzkovateľ ak:

1. MÁ ZÁUJEM o vymedzenie a udržiavanie nárazníkovej zóny/zón pre ERWIAM pri svojej okrasnej alebo ovocnej škôlke musí požiadať ÚKSÚP, Odbor ochrany rastlín o kontroly a vymedzenie nárazníkovej zóny.

Po kontrolách zdravotného stavu hostiteľských rastlín a schválení ÚKSÚP vo vzťahu k ERWIAM používa vzor RP pre CHZ, **rastliny môže presúvať do iných krajín so zriadenou CHZ pre ERWIAM.**

2. NEMÁ ZÁUJEM o vymedzenie a udržiavanie nárazníkovej zóny/zón pre ERWIAM (*nepožiadava, resp. nesplní požiadavky ohľadom zriadenia nárazníkovej zóny*):

- *v tom prípade je POVINNÝ ZMENIŤ VZOR RASTLINNÉHO PASU.* Namiesto doteraz používaného vzoru pre CHZ **začne používať vzor obyčajného rastlinného pasu.**

Hostiteľské rastliny nemôže presúvať do iných krajín so zriadenou CHZ pre ERWIAM.

Vyclievacia pošta - ilegálny dovoz kaktusov

Cestujete mimo EÚ?

Foťte si svoje
oblíbené rastliny,
koľko len chcete...

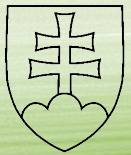
ALE

Nedovážajte ich
so sebou

V opačnom prípade by
ste mohli šíriť nových
škodcov tým, že ich
budete prenášať v
batožine.

UDRŽUJTE PŘÍRODU ZDRAVÚ, nepriváždějte rostliny domov

ÚKSÚP

#PlantHealth4Life

efsa
EUROPEAN FOOD SAFETY AUTHORITY

Ďakujem za pozornosť